

27 bataljons oorlogsvrijwilligers naar Indië zouden worden gezonden; zij zouden een aanvulling krijgen met 'hulpwapens als artillerie, pionierafdelingen, tanks en/of pantserwagens' en de daarvoor nodige ca. tien-duizend krachten zouden in mei '46 opgeleid zijn; de mariniersbrigade was komende uit de Verenigde Staten; voorts diende in oktober '46 één gehele divisie (dienstplichtigen, niet oorlogsvrijwilligers) geformeerd te zijn, ook al voor de inzet in Indië. 'Samen met de tien- à twaalfduizend ex-krijgsgevangenen ten uwent en enige te vormen reserve zal dan uiteindelijk een sterkte van ongeveer vijf-en-zeventigduizend man ongeveer *ultimo* 1946 in Nederlands-Indië aanwezig kunnen zijn.'

Hiermee was de koers definitief bepaald: ter aanvulling van de strijdkrachten die er al waren, zou Nederland een aanzienlijke militaire macht naar Indië overbrengen. In de Grote Oost (zie kaart III op de pag.'s 768-769) stonden de Australiërs toe dat compagnieën van het Knil in de belangrijkste plaatsen werden ontscheept (er waren er in november op Borneo in Balikpapan, Bandjermasin en Pontianak, op Celebes in Makassar en Menado en er waren er voorts op Ambon en op Nederlands-Timor¹) maar tegen de verdere aanvulling van de Knil-compagnieën op Java maakte Mountbatten bezwaar – voor die aanvulling zou men hebben kunnen putten uit de meer dan twintigduizend bevrijde Knil-krijgsgevangenen die zich bevonden in Singapore, Thailand en (uit Manila afkomstig) op Tarakan en in Balikpapan. Zeker, velen van die ex-krijgsgevangenen konden niet opnieuw ingezet worden maar uiteindelijk bleek dat ca. twaalfduizend daar wèl voor in aanmerking kwamen. Inzet waar en wanneer? Van Mook zag het als bezwaarlijk om van hen de ene kleine eenheid na de andere tot Java toe te laten – zulks zou, mede gegeven de ressentimenten tegen de Indonesische onafhankelijkheidsbeweging welke bij vele ex-krijgsgevangenen leefden, de spanningen slechts doen oplopen² en geen keer in de situatie kunnen bewerkstelligen; dat was ook de opvatting van Christison en Mountbatten. Deze laatste ging nog verder: zijn streven was gericht op een akkoord tussen Nederland en de Republiek – welnu, zolang Nederland niet bereid was, met de Republiek te spreken, was *hij* niet bereid, Nederlandse troepen tot Java en Sumatra toe te laten, o.m. omdat hij aannam dat dat laatste tot

¹ En er was nog één compagnie op Nederlands-Nieuw-Guinea waar zich ook het Papoea-bataljon bevond. ² Dat bezwaar werd door Helfrich gedeeld. 'Het waren', zei deze aan de Enquêtecommissie, 'oude koloniale die de zaak door heel andere ogen zouden zien dan verse Nederlandse troepen die nooit in Indië waren geweest.' (getuige Helfrich, *Enq.*, dl. VIII c, p. 1290).